



## DIURNALU GLUMETIU SOCIALE-POLITICU-TOCU.

Fôl'a acêl'a va. eî de d'oue ori pe luna, pone la regulare; éra de a-ici in colo o data pe septemana, cu si pone acilea: Marti sér'a. — Prenumeratiunile se primescu in tote dilele.

Pretiuu pentru Ostrunguri'a: pre anu 6 fi. pre  $\frac{1}{2}$  de anu 3 fi. pre unu trilmniu 1 fi. 50 cr. éra pentru strainetate: pre anu 8 fi. pre  $\frac{1}{2}$  de anu 4 fi. pre unu trilmniu 2 fi. in v. a.

Tôte siodieniele si banii de prenumeratione sunt de a se transmite la Reductiunea diurnalului:  
Aradu, strat'a Teleki-ana, nrulu 27.

Insertiunile se primescu cu 7 cr. de linia, si 30 cr. tace timbrale.

Unu exemplariu costa 15 cr. si se pôte copeti in librari'a lui M. Klein jun. din Aradu.

### Proclamatia cafra nafia.



A-poi sa se scia, ca tractatulu de pace de la San' Stefannu neci pre noi nu ne multiumesce. Sa-lu fia mancatu musculu imputitu candu l'a facutu.

Ei, ca si bine mai dice romanulu nostru patitu: „Celu ce imparte, parte-si face“.....

Dér' faca-si, manca l'ar reulu, d'in binele turcului, preste care sorti s'au aruncatu; éra nu d'in

mostenirea betului romanu, care cu bunavointia si cu credintia ortodocsa munte punte i s'a facutu, spre a potè intrá, vitezesse, in Plevn'a.

Frumosu multiamu! . . . .

Afle inuse dlui, ca bucat'a Besarabiei nóstre pôte sa-i stee in gátu.

Ca-ci si noi la rondulu nostru ii declarámu resbelu fore mila si crutiare.

Deci Trénca Flénca, Tanda Manda, si voi Tandala si Pacala, ascuti-vi aculu „spiritului vostru,“ si a-poi „susu romane susu“, ca peccatulu nemultumirei, perfidiei si a blastematiei muscalesci sa fia pedepsitu nu numai in ceriu, ci si a-ici pe pamentu, sciti voi asie, ca sa-lu usture pelea! . . . .

Spre acestu scopu déra, precum altii, si noi avemu nevoia de unu imprumutu pentru mobilisarea armatei si a baterieloru nóstre.

Elu e micu de totu: numai de 1 fi. 50 cr. de omu pentru viitoriulu campamentu d'in Aprile, Maiu si Iuniu.

Si vi-lu ceremu, sa-lu votati fore multa socotéla, ca-ci nrulu de facie inchiaie trilmniu Ianuariu—Martisioru.

Imprumutulu datu o-data vi-lu vomu reintorce, **hartia pentru hartia**, in numeri scosi de ai lui

„Gur'a-satului.“

### Anecdote.

Intrebandu-se de parerea unui veduvu despre casatoria, elu response: „Casatori'a se pôte asemena cu o cetate in asediu. Acei cari stau afara, voiescu sa intre si acei, cari sunt in launtru, ar' voi sa ésa.“

*Ore-cine dicea despre unu anteluptatoriu betranu, ca e unulu d'in remasii stálpi ai natiunii. „Adeveratu — response altulu — insee cam tremura si acelu.“*

Unu tieranu si-batuse nevast'a. „Lasa — dise ca plangendu — voiu muri eu ... si o alta femeia n'o sa mai vina dupa tine, pôte fet'a dracului!“ — „Pe aceea n'o voiu luá-o eu -- response elu, — ca-ci canónele oprescu d'a tiené cine-va d'oue surori ca muieri.“

### Unu vechiu proverbii modernisatu.

Russica fides nulla fides!

## Cu unu banu in două pungi.

Tóta lumea se caiesce,  
 Cà s'a maniatu Domnedieu,  
 Si satan'a stapanesce  
 Tóte dupa placulu seu, —  
 Cà natur'a, bun'a mama,  
 Si-a schimbatu cursulu frescu,  
 Si de-atunci reulu destrama  
 Pre totu némulu omenescu; —  
 Inse nu-i vin'a la rele  
 Neci man'a celui santu,  
 Neci satanu n'are putere,  
 Sà dispuna pe pamentu;  
 Ci totu reulu ce ne 'njugă  
 Sub cumplitele nevoi  
 Ilu portămu cu toti in punga  
 Si lu atragemu numai noi.  
 Déca cumva mai turbéza  
 Marte cu resbóie lungi:  
 De siguru că-lu furiéza  
 Cei cu-unu banu in două pungi.  
 Si candu ur'a se desvólta  
 Intre domni si intre slugi,  
 Asia credu că vin'a-o pórtă  
 Cei cu-unu banu in două pungi;  
 Ér' candu fratii se desbina  
 Si se 'ncurca 'n certe lungi,  
 De siguru că e de vina  
 Celu cu-unu banu in două pungi . . . . .  
 Fia cért'a cătu de mare  
 Intr' avuti si 'ntre seraci,  
 Reusiesce celu ce are  
 In trei pungi două petaci.  
 Si portarea-ti cătu de síóda  
 Secera merite lungi,  
 Déca scii sà joci pe moda:  
 Cu-unu petacu in două pungi.  
 Poti sà faci crimele tóte,  
 Sà n'ai frica, sà nu fugi;  
 Ffi siguru că te va scóte  
 Unu petacu in două pungi.  
 Ce-am vorbitu eu nu sunt glume, —  
*Num' asidă poti sà ajungi*  
*La ori ce dorintia 'n lume:*  
*De-ai unu banu in două pungi!*

Y.

X—Z.

## NEMICURI.

Pahontii in Bucuresci, — precum aflămu in „Romanulu“ — au ajunsu a fi unu pericolu. In un'a d'in dílele trecute, pe la 7. si diumetate óre, mai — multi tierani veniau pe sosiéu'a de pe campi'a Cotroceniloru cu care incarcate cú fenu. Pahontii li esira inainte. Fiindu multi la numeru, batura pre tierani, li furara 5. cai si 60. de lei nuoi, si apoi se facura neveduti.

D'in caus'a scomotului ce causase acés-t'a bataia, gard'a de la pirotechnia veni si arestà totu pre tieranii jafáiti (!), cà-ci pahontii fugisera. —

Pe lunga compatimire ni mai scapa si risulu de amar'a sórte a betiloru tierani jafuiti, cari d'in intemplanare asta data o patira intocmai precum se díce intr' unu proverbiu romanescu neespresibile . . . . .

## Viéfi'a calugarésca.

ori

### Tabul'a négra si chart'a rosia.

— Comedia originala in 3 acte, —

de **MARCU TULIU CICERONE.**(Inscenata in **Orbi'a-mare**, la anulu Dommului 1877.)

#### Persónele:

*H. Procopio*, calugăru si mare logofetu.  
*M-me Monpensier de Cucuta*, amie'a intima a lui Procopio.  
*Zenobi'a Cojila,*  
*Tom'a Ciuperca,* } mostologi si camerarii lui Procopio.  
*Pluto*, Domnulu infernului.  
*Ionéllyi*, archipastore.  
*Croitore*, doctor angelicus — archipastore in spe.  
*Lawrentie*, doctor romanus — archipastore in spe.  
*M. Caiaffa*, doctor utriusque \*) — logofetu si archipastore in spe.  
*Bab'a Doc'a*, Dómu'a destinului.  
*Bab'a Hérc'a,*  
*Bab'a Dur'a,*  
*Bab'a Cărliguti'a,* } ursitórie, servele Babii Doc'a.  
*Minerv'a,*  
*Dian'a,*  
*Vest'a,*  
*Venus,* } dîne si diei.  
*Amoru,*  
*Hymen,*  
*Themis,*

## Actulu II.

(Scen'a reprezenta infernulu. In lăintrulu infernului intunerecu profundu. Se aude sunetu de tobe, fulgeru si tresnetu cumplitu. In fundulu infernului se diaresece garnitur'a lui *Napoleonu*, care a cumparatu-o Ionéllyi la expositiunea d'in Vien'a — cu 1800 fl. v. a. si care se licità de curendu cu 370 fl. v. a.!. . . . Pe tronulu lui *Napoleonu* siede cu demnitate *Pluto*; inaintea sa lieuresce d'in candu in candu — focu bengalicu, si in giurulu focului stau in petióre: *Ionéllyi*, *Croitore*, *Lawrentie* si *Bab'a Doc'a*.)

#### Scen'a I.

*Pluto*: (Cu strictétia imperiósă.) *Cronos* si *Rhea*! unde sunteti voi?! — De ce nu desuiti la mine — a-ici in imperiulu meu, ca sà vedeti trist'a mea maies-tate, cu care me a-ti invescutu! — — (Si-desbumba tunic'a sa scurta, ce acopere robustulu seu corpu, ér' sceptrulu lu-preda lui *Ionéllyi*, carui i insusura ceva in urechi.) Oh! anatema si blastemu vóă, *Cronos*, si *Rhea* . . . . dicu de o suta de ori blastemu si anatema! cà-ci vi juru la riulu *Styx*, precum favoritulu meu cane: *Cerberus* are o sórte cu multu mai buna, ca mine — — e mai ferice — ca chiar insu-mi. — Si cum sà nu?! — Intre tóte resorturile dieesci, — resortulu meu este celu mai greu, — pentrucà cea mai stricta justitia — este rezervata si concediuta *arbitriului* meu nelimitatu, pone ce altii, cutriera singuru *Olimpulu* in desfateri si placeri trupesci . . . . . Me miru, si cu atātu mai virtosu me uimescu, cà portariulu meu, *Charonu*, nu mi-aviséza \*\*) chiaru in aceste

\*) generis? Red.

\*\*) Nu intielegu avisulu specialu facutu de unu colega alu meu cu ocasiunea arangiarei unui balu romanescu in *Orbi'a mare*. Aut.

clipite vre unu sufletu negru ca pecatulu, candu adica am rar'a fericire, spre a potè fi incongiuratu de o ghirlanda mundra de óspeti . . . . Multiumitate Mercuru! — Dér' Tu Minosu, ce vei fi facendu in actualitate? de siguru vei fi pusu in lucrare forciële phisice ale furieloru: Alecta, Allegära si Tisiphone!? vei fi pusu in activitate chiaru in acestu momentu, candu me tienu, me credu, liniscitu . . . Ve complangu amaru, oh! suflete condamnate penitentiei infernale . . . . Ve complangu pre voi Danaide nefericite, cari sunteti silite, sà impleti cu ciurulu vasulu celu spartu (fore dóge.) . . . . te complangu amaru pre tine Sisiphus, care totu mereu ai sà rotogolesci *pêtr'a* cercurara pe munte in susu! . . . . (catra Ionéllyi cu bunetate.) Amice! Tu te ai portatu pe *acea lume* minutatu de bine, si pr'in urmare sum fôrte multumitu cu tine. Bine ai venitu deci in imperati'a mea!

Ionéllyi: (pasiesce cu obedientiã inaintea lui Pluto.) Mari-te si luminate Domnu alu infernului! Domnulu meu gratiosu! maiestatii Tele am sà multiumescu tóte a le mele: avuti'a, rangulu si marirea, de cari astadi me bucuru, si chiaru pentru aceea vi apromitu pr'in acést'a, cà nu voiu incetá in viitoriu neci candu, spre a-mi face omagiulu, si ca unu cuventu tóte acelea, ce place lui Pluto, si acelor'a, cei ce se inchina lui . . . . . Binefacatoriulu meu! priimesce dela umilitulu vostru supusu acestu nou atestatu! . . . . (tu-tinde lui Pluto.)

Pluto: (cu bunetate catra Ionéllyi.) Amice Ionéllyi! nu m'am induoitu neci odata in escelentulu teu patriotismu, si in nobilele tele staruintie, spre a infrange daco-romanismulu in Ungari'a, . . . . si chiaru pentru aceea sciu a priori, cà acestu documentu de mare insemnetate mi-va tinde de nou dovéda, cà ti-implinesci pe *acea lume* de minune bine — si cu tóta promptitudinea santele Tale misi-uni, ce ti-sunt adica confiate! . . . . (priinde documentulu la mana si citeasca.) — „Atestatu, in puterea carui'a se atestéza, cà Mari'a Sa pré-stralucitulu si luminatulu Archipastore Ionéllyi a datu éra-si nóue dovédi despre bunavointiele sele umanitarie si patriotice atunci, candu a binevoitu pré gratiosu a subventioná — si souttiná, pre lunga reuniuni si vagabundi straini, si pre credintiosii tatalui Moises, si p'rin acestu actu solenu apriatu se vedesce: cà Mari'a Sa este insufletitu nu numai de poporulu arghil'a santului Tôhötöm, ci se insufletiesce totu-o-data si pentru Kraxelhuber Thobias . . . . . Spre legitimare se eda acestu atestatu provediutu cu subserierea si sigilulu meu propriu. Harapós Pista mp.“ — — Harapós Pista!!? curiosu, amice Ionéllyi! Tóte meritele Tele asia se reportéza catra grati'a lui Harapós Pista si Kraxelhuber Thobias. precum se reportéza propriamente rotilatiunea in fia-care orologiu. catra pëndulu; au cu alte cuvinte: Te salutu d'in profundulu animei mele, cà nisuiesci la diruirea acelui stelpu maretiu, ce se chiama in istori'a universalã: maréti'a natiune si poporu romanescu!!? — — — Amice! — sum fôrte indestulitu cu tine, precum sum iudestulitu si cu preutii si cu notariulu Sparge-feréstr'a d'in B. Comlosiu! — si chiaru pentru *acea* nu incetá neci in viitoriu, de a te face demnu de bunevointiele mele! . . . .

Ionélly: — (indestulitu.) — Domnulu meu; — credu, cà pentru tóte acestea voiu meritá de jure et lege . . . . .

Pluto: — (cu bunetate.) — of! of! — sciu ce voiesci, scumpulu nostru supusu . . . . en cà doresci, o cruciulitia . . . . . dreptu semnu de reconosciinta pentru aceste merite? . . . . . (cu demnitate.) Te facu deci cavaleru alu ordinului Papa-lapte — — si p'rin urmare priimesce acést'a cruciulitia . . . . .

Ionéllyi: — (Tinde ambele mani dupa cruciulitia.) Mari-te Dómne! am speranti'a, cà nu voiu regretá neci odata acceptarea fore amenare a acestui daru dumnediescu (?); si vi apromitu cu tóta solenitatea, cà in curendu me voiu face asemenea demnu de atari distinctiuni . . . . .

Pluto: Acum te poti retrage, amice; la vedere!! — (Ionéllyi ése a-fore)

(Se va urmá.)

## Amicii d'in poporu diferitu.

Unu romanu avea unu pretenu bunu: pre unu sasu; adica sasulu avea unu pretenu nebunu, usioru credietoriu. Sasulu si-cercetá adesea pre amiculu seu, mai alesu candu mergea la terguri cu cépa, totu de-a-un'a se abatea pe la Ioanu. Lu întrebá de sanetate. Mancá unu prandiu de bucate impreuna; bea nitielu vinu, ori tiuica, d'in a lui Ioanu. Ér de érá in spre séra, dormiá la elu, si numai demanéti'a mergea mai departe. — La despartire sasulu totu de-a-unu adaugea: „hei, frate Ioanu, eu totu vine la voi, éra dta nu mai vini nice odata la mine! Chitu asi dorí, sà te vediu odate la mine a casa, ca sà te gostescu si eu la rondulu meu, sà mérga veste si poveste pe pomuntu“ . . . . — „Lasa jupane, neci vei gandí, candu voiu merge. Numai muntii si délurile nu se cauta, dér ómenii candu neci nu gandescu.“

Trecura vreo 4 ani, in cari jupanulu **Mocki** cu jupanés'a **Fischi** cautara adesea pre pretenuulu loru celu bunu, pe Ioanu; acést'a inse pone in tempulu acel'a neci odata pre ei.

Bine dicea inse Ioanu de nenumerate ori: „lasa jupane, te cautu odata candu neci nu vei gandí!“ Se întemplá. Odata adica avea Ioanu sà mérga la orasiu, cale mai bine de o di. Érá iérna. Avú sà inopteze tocmai in satulu jupanului **Mocki**: in **Iadu**, si, aducendu-si a-minte de pretenuulu seu, ilu cautá pre ginerele lui **Czim'a** lui **Gotzoiu**: jupanulu **Mocki** cu jupanés'a **Fischi**, pre cari, dupa o pucina întrebare, ii si aflá.

Ce se mai mirá Ioanu candu vedú, cà pretenuulu seu, **Mocki**, are o casa ca a dlui solgabiréu (pretore) de frumósã; mare ca si o siura; inalta, mai ca turnulu Bistritiei; dér pecatu! — acoperita cu trestia!

Taci, cà-e bine, cugetá Ioanu, adi me ospetu cinstitu! Intra dér' cu ast'a sperantiã in laintru. „Bunu sér'a jupanésa!“ „Sà traiesci! no da ce vrei!“ „Uita a-ci cà jupanés'a nu me cunoşce; dér unde-e jupanulu?“ „Cine esci? jupanulu inca e la siura, pe locu vine.“ „A-poi dóra, eu-su Ioanu: pretenuulu dloru vóstre, Ioanu! . . . .“ „Aha, dta esci jupune Ioane? Da unde mergi?“ „La Bistriti'a, jupanésa.“ „Bine-e, hai siedi déra o léca in casa, cà-ci e frigu a-fore. Vedi ce cinste damu noi la Dumita! Pre altu rumunu nu l'amu lasá in casa, dér pre dumita, jupune Ioane, te lăsámu, cà si dumita ne lasá pre noi! Dupã ce odihnitu o léca, póte a-poi merge in scirea Tatalui; aretá noi drumulu, léca nu scii! . . . .“

# Epitafiulu

fostului primariu Nicolae, prostulu de lunga Lugosiu.

(Compusu de Gavrița Stremba-Iemne.)

Intr'o diua cam de véra  
Ómeni multi se adunara,  
Sâ-sî aléga loru primariu,  
Fia chiaru sî pr'un magariu,  
Numai Dad'a sâ-isbutésca,  
Sî pre Ioti'a sâ-'lu casnéscă, —  
Câ-ci amaru multu i-a facutu,  
Candu i-a disu câ: e perđutu.

I'a 'ncelatu, compromitatu,  
La judeciú denunciatu  
Pre acestu mare barbatu,  
Camarilei devotatu,  
Dicendu: Traianu celu poternicu  
Este numai unu nemernicu,  
Pentru câ vorbirea lui  
E rusínea ordului.

De Ioti'a acum legatu  
Bietulu Traianu, superatu,  
Siede adi cu elu la mésa,  
Stringendu man'a-i, neci câ-i pasa.  
Ioti'a: bravu, fetioru de munte,  
Numai manele-i sunt crunte  
De sangele ce-a tradatu  
Acestu angeru scapatatu . . .

— „Aidemu, frate puistoru,  
Ca s'alegemu mai ustoru  
Pre bravulu nostru Nichita,  
Celu cu mintea lui tocita;  
Câ-ci elu sparge totu ce-e reu  
Sî remane omulu meu!  
Numai tu fii lunga mine,  
Sâ nu perdu credinti'a 'n tine.

Ai bucate, ai rachía,  
Dâ dér deci sî sfatu sâ fia  
Sî-o pecina lunga noi,  
Sâ ne 'nvetie pr'amenduoi:  
Cum sâ facemu cele bune?  
Sâ ni mérga vestea 'n lume:  
Câ noi alegemu primasiú  
Pre furatulu ca pungasiú . . . . .

Spune-o celoru diece inca,  
Ca sâ strige fore frica. —  
— Ce vrei tu cu man'a stremba?  
Póte Nichi nu se schimba?  
Sî cu galbenu sî cu negru,  
Elu remane totu opregu',  
Care 'lu pórtă pre la noi  
Muierile d'napoi . . . . .

Atunci Petru micutielu,  
Credintiosu ca sî-unu cătielu,  
Striga tare sî poternicu:  
*„Numai Nichi este vrednicu!  
Sâ 'lu alegemu dér primariu,  
— Macar câ elu e . . . ariu, \*) —*  
Pentru câ curagiulu lui  
Stinge par'a focului . . . . .

Alesu Nichi de primariu,  
Cum diceau ei câ-e magariu,  
Elu domni ca unu pilariu  
Siepte díle la altariu;  
Dér' vicespanulu putinte,  
Dicendu-i câ n'are minte,  
Nu multu dupa unu lunariu  
Mi-'lu depuse d'in primariu.

Amin! Amin! tie Nichi,  
Sâ nu fii cautatu periclii:  
Suspendatu sî mascaritu,  
Tóta lumea te-a uritu.  
Déca erai omu de tréba.  
Noi nu-'ti aduceamu otrava;  
Te rogâmu deci *acum* spune:  
Cine-e blastematu in lume?

Tu si Ioti'a celu voinicu  
Remaserati de nimicu . . . . .  
Badea George cu pecin'a  
Ride candu-i pune cin'a  
La mé's'a-i intortocata,  
De unchiulu teu blastemata. —  
Poti acum dormi in pace:  
*Sfara 'n tiéva nu-i mai face!*

## Tand'a si Mand'a.



T. Da ce ai auditu mài frate, cine vá fi episcopu la Orbi'a mare?

M. La acést'a inca nu potu respunde, totu ce scíu câ pone acum'a sunt optusprediece concurenti. \*)

T. D'apoi mégis mégis, ce cugeti asiá câ in általában, cam ce omu va dobandí.

M. Déca vrei sâ ti-spuunu, toti cei optusprediece sunt vrednici.

T. Asiá e, dér nu toti au bani . . . . .

M. A fi — a fi. Díci ceva.

T. Io te am intrebatu, sâ-mi spuni *hafározottan*: care ar fi vrednicu dupa parerea ta?

M. Ei! apoi déca vrei, sâ scíi — este unulu la Gherl'a, celu mai escelentu: de facía te omóra cu omeni'a sî cu finéti'a, de dosu tiene minte, sî candu póte te ajuta cu urgi'a. — Acest'a nu de multu a propasítu cu unu pasfu: — e modernu in fapte.

T. *Axios* este; numai câtu apoi . . . . .

M. Ce apoi?

T. Vai de cei pre cari ii tiene in minte . . . . .

\*) Pucfai pentru o episcopia atátu de grasa. Sunt une ori mai multi de atátia câte pentru o amarita dascală cu létă la anu de 40 fi. sî o paruchia de calcioni potcovite. G S.